

Gierzwaluwen en Muiltjes. Bij een bezoek aan Bergen op Zoom in de voorgaande week bleken de paden langs een nieuw gebouw huisje aan den Halsterschen weg (tegenover een oude bierbrouwerij) bedekt te zijn met oester- en *Crepidula*-schelpen (afkomstig uit Tholen).

Eenige aandacht wijdend aan de thuiskomst van onder de daklijst broedende gierzwaluwen (die zich in de loop der jaren in onze laan sterk hebben vermeerderd) bemerk ik, dat de twee leden van het paar *niet tegelijk* thuis komen. Eén ervan komt pas thuis als het bijna donker is, meestal een half uur of nog meer, later dan het andere. Is de laatkomer het mannetje, waarvan beweerd wordt dat het 's nachts doorvliegt?

Amersfoort.

D. G. J. BELTEN.

Pluimhyacinth. Van den heer A. Vis te Wormerveer, vernam ik het volgende: „Een paar jaar geleden heb ik in het Egmonder duin een mij onbekende, maar opvallende plant gevonden, die ik met behulp van een plaatselijk onderwijzer identificeerde als: Pluimhyacint, *Muscari comosum* L. Heukels 1909 zegt: gekweekt, een enkele maal bij Den Haag en Amsterdam verwilderd. In de latere uitgaven van Heukels schijnt hij niet meer voor te komen. Op het oogblik (9 Juli 1939) staat hij weer in vollen bloei”.

Bilthoven.

H. VAN HARENCARSPER.

In de laatste jaren zijn weer herhaaldelijk nieuwe vindplaatsen van de Pluimhyacint in de Hollandsche duinen bekend geworden. Het is altijd nog niet zeker of deze plant hier te lande alleen verwilderd is (uit fazantenvoer) of toch echt wild.

J. Hs.

Kuifeend broedend op Voorne. Eergisteren ontmoette ik een kuifeend met zeven jongen op weg naar mijn vijver en vermoedelijk vluchtend door gebrek aan water in het „Breede Water”.

Ten tweeden male het bewijs van werkelijk gebroed hebben.

Rotterdam, 18 Juli 1939.

J. VAN HOEY SMITH.

Eenige plantenwaarnemingen. Onlangs vond ik 'n vreemd gevormde bloem, op een overigens normale plant van *Pedicularis palustris*. Toen ik het plantje vond was maar een enkele bloem meer open; de overige waren ofwel verwelkt ofwel verdroogd op de plant aanwezig. Het interessante van de zaak is dat alle verwelkte bloemen de typische vorm, eigen aan het kartelblad bezaten, terwijl de topbloem heelemaal anders gevormd was. In plaats van de eigenaardige scheve bloemen, die sterk doen denken aan echte lipbloemen (Geill. Flora v. H. H. & T. p. 856) had de bloem, aan een tamelijk lange kelk vier opengespreide kroonbladen, waarboven, en wel vrij hoog, 4 meeldraden uitstaken. Wat verder de kleur betreft, deze was gewoon. Het ware wel interessant te weten, of deze vorm meer voorkomt en onder welke invloed deze vervorming tot stand zou komen.

Dit jaar vond ik reeds op verschillende plaatsen de Gaspeldoorn, heelemaal dood, waarschijnlijk door de sterke vorst van laatstgeleden winter. Is dit algemeen of enkel plaatselijk? Kortgeleden vond ik typisch gevormde bloemen van de Vogelmelk. Van de 6 kroonbladen waren er 3 normaal gevormd, terwijl de 3 andere 'n overgang vormden tusschen meeldraad en kroonblad. Bij volle zon waren de 6 kroonbladen normaal opengespreid; de top van de 3 overgangsvormen, die regelmatig verspreid waren tusschen de normale kroonbladen, vertoonden van de top uitgaande naar het midden toe gele halfgevormde stuifmeelhokjes. Van het midden naar de voet toe verbreedde het blad tot op ongeveer normale grootte en met de gewone witte kleur. Komt deze afwijking wel meer voor?

Turnhout, België. St. Jozefscollege.

M. CALLENS.

Dat Kartelblad alzijdig symmetrische bloemen maakt heb ik nog nooit gezien. Dit verschijnsel komt in de Helmkruidfamilie echter dikwijls voor o.a. bij Vingerhoedskruid en Leeuwebek (peloriën).

Bij ons is de Gaspeldoorn in December wel bevroren, maar herstelt zich vrijwel overal.

Die meeldraden-bloembladen-historie bij Vogelmelk is wel interessant. Moeten we weer eens op letten. Bij de knikkende is meer kans dan bij de schermdragende.

T.

Makheid van een Wilde Eend. Een eend had dit jaar als nestplaats uitgekozen een plekje, we zouden zeggen, wel zoo dom mogelijk in de wegberm vlak aan den grooten weg; weliswaar iets verscholen in het hooge gras maar toch zóó voor ieder te zien. Daarbij komt op dat punt de weg van de buurtschap op den grooten weg uit. Dus den geheelen dag geloop, gedraaf, het af en aanrijden van wagens en auto's. Ze zat daar op twaalf eieren. 't Kon niet lang geheim blijven, de kinderen hoewel géén er aan dacht om het nest te verstoren, konden zelden hun nieuwsgierigheid bedwingen, en dikwijls hingen er dan vijf, zes kopjes boven ons moedertje. Ze trok er zich schijnbaar weinig van aan en onze vurige wensch, dat ze haar kroost zou mogen aanschouwen, werd vervuld. Met 12 „pieken” zagen we haar op een morgen rond

stappen. Ik dacht: nu zal ze wel genoeg van de menschen hebben en trekt ze de velden in. Niets was minder waar, vanaf den eersten dag wandelde moeder met haar kinderen de buurt af, letterlijk huisje aan huisje, zocht es even, gaf eens een helder kwek te hooren . . . en wie zou er dan de deur gesloten houden. In de kruidenierswinkel waren ze na de eerste week al zóó thuis dat ze al dra naar binnen stapten, bewaakt door moeder die, vooral de eerste dagen, op de stoep bleef staan, rustig toezien en toch uiterst waakzaam, of er soms onraad naderde. Wat in den winkel voorviel vertrouwde ze kennelijk. Gezien ratten, katten, reigers etc. is het een wonder te noemen dat ze nu, na 4 weken nog 8 flinke snuiters over heeft.

Ritzumazeil, 24 Juni '39.

J. HOEKSTRA.

Merkwaardige nestplaatsen van meerkoeten en waterhoentjes. In een dicht met struikgewas begroeide, met een vischnet overspannen, ruime volière in een der Utrechtsche stadsparken broedden sinds jaren waterhoentjes. In den winter 1938-'39 werd ook een paar meerkoeten in de volière gedaan. Omstreeks begin April gaf men zoowel de waterhoentjes, alsook de meerkoeten, de vrijheid, in de hoop, dat zij in den parkvijver tot nestelen zouden komen. Met de waterhoentjes is dit ook inderdaad het geval geweest en deze hebben daar in den voorzomer hun eerste broedsel gehad. Met de meerkoeten beleefde men daarentegen, dat deze reeds denzelfden dag een primitief nest bouwden midden op het vischnet en in dit op en neer dansende noodnest nog 4 eieren legden. Het bleek, dat zij tusschen het struikgewas van de volière een nest hadden gehad, waarin het wijfje reeds 6 eieren had gelegd. Toen de vogel door zijn verwijdering uit de volière niet meer bij zijn reeds half voltooid legsel kon komen, bouwde hij botweg boven de plaats van het nest een nieuw, zij het dan ook open en bloot, op het op 2 meter hoogte uitgespannen vischnet. Van uitbroeden der op deze onmogelijke plaats gelegde 4 eieren is niets gekomen. Een boschkraai ontdekte het legsel en maakte zich van de eieren meester.

De waterhoentjes broedden, zooals gezegd, eerst in den parkvijver. Hun tweede legsel daarentegen hebben zij ook boven het vischnet van de volière gehad en zelfs voorspoedig uitgebroed. Wel is waar was de daarvoor uitgekozen plek verre van veilig, maar toch lag hun nest, doordat het ergens achteraan op den vasten rand van het vischnet was vervaardigd (de vogels hadden daar een grooten stapel takjes opeengehoopt) heel wat vaster, dan het hiervoren genoemde nood-nest van de meerkoeten. Dat de waterhoentjes op deze ongebruikelijke plaats nestelden, moet wel zijn voortgesprongen uit het feit, dat zij reeds jaren gewend waren in de volière te nestelen. In de volière konden zij niet meer komen, dan maar er bovenop.

Uit beide feiten blijkt wel, dat de keuze van de nestplaats bij vogels berust op herinnering en instinct, geendeels op verstandelijk inzicht.

Utrecht, Aug. '1939.

W. VAN HARENCAARSPEL.

De Vogelwet en haar toepassing. In mijn artikel over dit onderwerp in het Juni-nummer zou een enkele passage aanleiding kunnen geven tot misverstand, waarom ik er even op terugkom. Sprekende over artikel 22 der wet, waarin zekere bevoegdheden worden toegekend aan houders van jachtakten, gaf ik het tweede lid slechts zeer verkort weer (blz. 60, 3e alinea v.o.) waardoor echter de schijn wordt gewekt, dat die bevoegdheden verder zouden reiken dan in werkelijkheid het geval is. Daarom volgt hier nog de volledige tekst van het tweede lid van art. 22:

„2. Zij, die voorzien zijn van een jachtakte worden geacht vergunning tot het gebruik „maken van vuurwapenen bij het doden van vogels, bedoeld in artikel 2, te hebben „verkregen, op voorwaarde, dat zij daarvan geen gebruik maken, wanneer de grond met „sneeuw bedekt is en op de dagen en tijden genoemd in artikel 14”.

De strekking van het betoog, dat ik hierop liet volgen, verandert hierdoor intusschen niet. Voorts maak ik van deze gelegenheid gebruik, met een recent voorbeeld te toonen, hoe gevaarlijk — voor onze torenvalken! — de halfslachtige, voor den gewonen man veel te ingewikkelde regeling voor den sperwer geworden is.

Van beslist betrouwbare zijde vernam ik, dat omstreeks einde Mei in den Wormer bij Purmerend een torenvalk (vr.) geschoten werd. De dader was een daar gedetacheerd militair, afkomstig uit Arnhem en hij schoot met het geweer van een boer. Zoo een misdadig, stompzinnig schot door een onbevoegde beteekent maar weer een nest vol verhongerende jonge vogels.

Het uitvluchtje was natuurlijk weer: een sperwer, ofschoon ook deze daar en op dit tijdstip bescherming zou moeten genieten.

Men kan zich voorstellen, hoe dat in Brabant en Limburg gaat. Zou men daar nog kans hebben, ook maar een enkelen torenvalk boven het veld te zien wickelen?

W. TOLSMA.

TE KOOP GEVRAAGD:

Lantarenplaatjes (diapositieven) 8 bij 8 cm. op natuurhistorisch gebied.
Aanbiedingen aan F. J. PRONK, Tegal (N.O.I.).